Leto XXV., št. 98 | Poštnina plačana v gotovini. Postgebühr bar bezahlt. | Ljubljana, četrtek 1. maja 1945 | Prelo — Cena 2.— L

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5. Telefon št. 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska c. 42
Izključno zastopstvo za oglase iz Italije in inozemstvo: UPI S. A., Milano.

Računi za ljubljansko pokr. pri poštno-čekovnem zav. št. 17.749, za ostale kraje Italije: Servizio Conti Corr. Post. 11-3118

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Mesečna naročnina 32 lir.

Uredništvo:
Ljubljana — Puccinijeva ulica št. 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

Herojski boj za Berlin

Posadka Reke se brani proti napadom z morja in celine

Führerjev glavni stan, 30. aprila (DNB). Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Herojski boj za središče nemškega glavnega mesta se nadaljuje z nezmanjšano silovitostjo. V ogorčenih hišnih in pouličnih bojih držijo čete vseh delov orožja, Hitlerjeve mladine in ljudske vojske mestno središče simbol nemškega junaštva. Hrabri branilci so zaustavili sovražnika, ki je vdrl pri kolodvora Anhalter vzdolž Potsdamerstrasse ter v Schöneberg. Leteči oddelki so v požrtvovalnih poletih odvrgli nad mestom posadki novo strelivo. Južno od Berlina so naše divizije, ki naj razbremenijo nemško glavno mesto, ob svojih globokih bokih v boju z močnimi boljševiškimi oddelki, ki so jih odbile z visokimi krvavimi izgubami.

Med Berlinom in Vzhodnim morjem se je strnilo bojišče na črti Kremmen-Neu Strelitz-Neu Brandenburg-Anklam.

V severnozapadni Nemčiji so se zrušili vsi nasprotnikovi napori, da bi razširili svoje mostišče pri Leeru. Tudi zapadno od Oldenburga in severnozapadno od Delmenhorsta so bili Britanci odbiti. Jugozapadno od Hamburga so vrgli Angleži v boj nadaljnje sile. Njihove poizkuse, da bi prodrli iz mostišča Lauenburg v smeri proti Lübecku, smo preprečili.

V spodnji Bavarski je sovražnik med Isaro in Donavo napredoval dalje proti jugu. Oklopniške osti se nahajajo severno od Landshuta ter med Weidenom in Passauom. V gornji Švabski smo izgubili Augsburg in Kempten.

V teku so težki boji za gorske dohode na obeh straneh Gardskega jezera, severnozapadno od Verone in vzhodno od Brescie. Posadka Reke se hrabro brani proti osredotočenim napadom s celine in morja.

Na južnem odseku vzhodnega bojišča se je položaj utrdil. Na področju Brna so boljševiki zaradi svojih težkih izgub prenehali z napadi. Severnozapadno od Moravske Ostrave so se izjalovili sovjetski poskusi po majhni pridobitvi ozemlja v silnih bojih. Hrabra posadka Breslava je vzdržala tudi včeraj naval boljševiških oddelkov proti njenemu zapadnemu bojišču.

Na saškem področju je bila zapadno od Bautzena obkoljena in uničena neka sovražnikova bojna skupina.

Na Frische Nehrung se nadaljujejo izpremenb polni boji.

Včeraj se je omejevalo angloameriško letalsko delovanje nad Nemčijo na posamezne bombniške napade in napade s strojnicami.

SLOVENCI!

S tem pozivom se obračam do onih slovenskih rojakov, ki so spoznali veličino časa in usodnost ure, ki bije tudi našemu narodu, in so pripravljeni, slediti svojemu nacionalnemu in krščanskemu čutu dolžnosti ter stopiti v službo borcev za

BOGA, NAROD IN DOMOVINO.

Naše domobranstvo, ki se bori hrabro in uspešno, drži ramo ob rami z nemškimi ter srbskimi in ruskimi nacionalnimi borci fronte naše domovine trdno v svojih rokah in jih bo zvesto, žilavo in zagrizeno držalo tudi dalje.

Podlo in sramotno pa bi bilo, če bi svoje junake v njihovi častni, pa vendar težki in nevarnosti polni nalogi samo občudovali in jih ne bi tudi najodločneje podprli. — Dosedanje uspehe naših domobrancev in zaščito, ki jo nudijo naši domovini in našemu narodu, moramo ne samo obdržati, ampak jih moramo še povečati in utrditi.

Zato je potrebno, da

najboljši in na žrtve najbolj pripravljeni sinovi slovenskega naroda vstopijo v vrste Slovenskega Domobranstva

in mu dajo novih moči in sveže borbenosti.

Ti najboljši, za borbo in napore najbolj sposobni sinovi našega naroda, ki so s polnim srcem vroče ljubezni do naroda in domovine pripravljeni, če treba, položiti tudi svoje življenje na žrtvenik svobode v odločilni bitki z morilskim, vseuničujočim boljševizmom, naj se javijo v Slovensko Domobranstvo!

PRIJAVNA MESTA:

V Ljubljani: Sprejemni urad Slovenskega domobranstva, Puccinijeva št. 2.

V pokrajini: Vse domobranske postojanke.

Pričujoči oklic je sam po sebi dovolj jasen in prepričujoč. Ni si mogoče predstavljati, da bi bil še kdo, ki se ne bi v polni meri zavedal zgodovinske važnosti trenutkov, ki jih preživljamo. Gornji poziv hoče še enkrat predočiti vsem Slovencem edino rešilno pot ter domovinsko dolžnost, ki jo vsem narekuje usodna ura.

Slovensko domobranstvo čvrsto drži v svojih rokah našo domovino. Ramo ob rami z njim stoje vsi drugi protikomunistični borci, ki se bijejo proti razbojniškim tolpam na naših tleh. Življenjski interes našega naroda narekuje, da postane Slovensko domobranstvo še močnejše, da bo v ten odločilnih trenutkih svoje dosedanje uspehe ne le ohranilo, temveč še bolj utrdilo in še povečalo.

Zato je potrebno, da Slovensko domobranstvo še bolj kakor doslej z dejanji podpro vsi Slovenci, ki se zavedajo veličine in usodnosti časa ter svoje odgovornosti do naroda in njegove bodočnosti. Pozivajo se torej vsi za orožje sposobni moški, da se javijo za vstop v vrste Slovenskega domobranstva in tako pomnože tisoče sedanjih aktivnih borcev.

Od odziva na gornji poziv bo v precejšnji meri zavisela nadaljnja usoda Slovencev. Naj zato ne bo nikogar, ki se ne bi odzval klicu domovine v najusodnejšem času, kar jih je kdaj doživljal naš narod!

ERWIN RÖSENER l. r.
SS-Obergruppenführer
General der Waffen-SS und Polizei

General: LEON RUPNIK, l. r.
prezident in generalni inšpektor Slovenskega domobranstva

Prvi sklepi na konferenci v San Franciscu

Poljska sovjetska vlada v Lublinu ni pripuščena na konferenco. V predsedstvu se bodo menjavale Zedinjene države, Anglija, Sovjetska zveza in čunkinška Kitajska

Lizbona, 30. aprila. Dve glavni vprašanji, o katerih razpravljajo udeležene države od pričetka konference v San Franciscu, namreč poljski problem in svetovna organizacija ter njen predsednik, sta bili v petek presenetljivo rešeni. Na zasedanju vodij delegacij 46 držav je bilo z večino sklenjeno, da ne prepuste na konferenco lublinskega sovjetskega komiteja, ki ga podpira sovjetska vlada. V vprašanju predsednika pa je Eden predložil kompromisni predlog, da se bo mesto predsednika izmenjavalo na 4 države: Severno Ameriko, Anglijo, Sovjetsko zvezo in čungkinško Kitajsko. Ta predlog so druge sile sprejele. Sovjetski delni državi Sovjetska Ukrajina in Bela Rusija sta bili sprejeti v svetovno zaščitno organizacijo. Tako razpolaga boljševizem s tremi glasovi.

Kakor javlja agencija Reuter, pravijo severnoameriški in britanski diplomatski krogi, da je razprava o poljskem problemu pomembno zanimala one delegate, ki so se že udeležili krimske konference. Posebno omembe vredno se zdi nadalje, da so anglosaški krogi, sedaj mnogo bolj simpatično gledali na ministrskega predsednika poljske begunske vlade v Londonu Mikolajczyka, kakor tekom pogajanj na Krimu. Ponovno poudarjajo, da bi prepustili v San Francisco zastopnike poljske provizorične vlade, ki bi jo sestavljali člani domovine, kakor tudi inozemstva, ki pa jo je neobhodno treba sestaviti na demokratski podlagi. Iz te rešitve pa lahko posnemamo, da memorandi, ki jih je odposlal Stalin kot odgovor na zadnji kompromisni predlog Beli hiši v Ameriko, niso izvajali nobenega vpliva na zadržanje anglosaških sil.

Vesti Reuterjevega zastopnika iz San Francisca poročajo le o navadnem normalnem konferenčnem prometu v slogu ženevske Zveze narodov. Tako javljajo, da je bila svetovna zaščitna organizacija slavnostno konstituirana. S tem so proglasili vsa prejšnja zasedanja, ki so se vršila pod predsedstvom severnoameriškega tajnika Stettiniusa kot predpriprave za konferenco. Čungkinško-kitajski zunanji minister dr. Sung je bil predsednik, njega je zamenjal Molotov in v ponedeljek bo zasedal mesto predsednika konference britanski zunanji minister Eden. Dalje tudi izjavljajo, da vlada popolna prostost govora, da sme vsak delegacijski vodja govoriti. Pričakujejo pa, da se več delegacijskih vodij te pravice ne bo poslužilo. Med doslej oddržanimi uradnimi otvoritvenimi nagovori delegacijskih vodij je potrebno omeniti, da je kanadski ministrski predsednik Makenzie King zastopal stališče majhnih nič vredn'h držav. On je podčrtal odgovornost štirih ali petih velesil za mir. Če ne bi prišlo do edinosti med velesilami, bi to lahko dovedlo do novih vojn. King, kakor tudi naslednji govornik belgijski zunanji minister Spaak sta zaključila svoja nagovora z običajnimi frazami demokraciji, pravičnosti in humanosti.

Oster nastop Molotova

Stockholm, 30. aprila. O prepiru za mesto permanentnega predsednika konference v San Franciscu javlja Reuter, da je pomenil nastop Molotova pravo senzacijo. Na seji pred dvema dnevoma so med drugim obravnavali tudi volitev predsednika, njegovih zastopnikov in delovni spored konference. O svojem stališču k prvi točki dnevnega reda je Molotov izjavil v največje presenečenje udeležencev. Pod nobenimi okolnostmi ne morem privoliti, da se izbere moj častivredni ameriški kolega za stalnega predsednika konference. Zahtevati moram, da se ta čast razdeli najmanj med zastopnike štirih velesil na enak način.

Zedinjene države in Anglija so morale tej kategorični zahtevi ugoditi.

Molotov vztraja na zahtevi po pripustitvi Lublina

Lizbona, 30. aprila. Po poročilu iz San Francisca je sovjetski zunanji minister Molotov zastopnikom časopisja k poljskemu vprašanju, ki je bilo v petek izločeno iz konferenc, izjavil, da Stalin vztraja na zahtevi, da se lublinski Poljak udeleže konference kot edini zastopniki poljske države. Molotov je podal svoje mnenje s temi besedami: »Jaz sam želim čim prejšnjo udeležbo lublinske vlade na konferenci v San Franciscu.«

Protest indijskega zastopnika

Stockholm, 30. aprila. Kakor javljajo iz San Francisca, se je indijski zastopnik Rama Svang Modales upri proti pon'ižajočemu postopanju z Indijo na konferenci. Indija je prelila kri milijonov Indijcev na različnih bojiščih za interese Velike Britanije. Zaradi tega ne smejo postopati z Indijo kot odvisnim narodom.

Kanada in Avstralija prijavljata svoje zahteve

Stockholm, 30. aprila. Kakor javljajo iz San Francisca, sta britanska dominiona Kanada in Avstralija prijavila svojo zahtevo, da imata v odboru nameravane svetovne zaščitne organizacije poleg Velike Britanije svoj delež in glas.

Truman spet v Washingtonu

Lizbona, 30. aprila. Kakor javlja agencija Reuter, se je severnoameriški predsednik Truman vrnil iz San Francisca v Washington. Pred svojim odhodom je izjavil, da želi, da bi konferenco v San Franc'scu kljub vsem težavam in mnogim neprijetnostim dovedli do uspešnega konca, kajti drugače bi lahko novi resni nesporazumi spravili svet v nevarnost.

Babilon jezikov

Stockholm, 30. aprila. Ugotovitev uradnega jezika razprav v San Franciscu je povzročila nove nesporazume. Protest Južne Amerike proti angleščini in ruščini je dovedel do tega, da so sedaj pripustili tudi španščino, francoščino in kitajščino. Ta babilon jezikov pa seveda razprave zelo otežkoča.

Tekma za Indijo

Stockholm, 28. aprila. Indijski podkralj Wavell je zahteval od angleške vlade, da mu da proste roke, da napravi poizkus rešitve indijskega ustavnega vprašanja. Predvsem pa je zahteval Waveli pooblastilo, da izpusti na prosto internirane voditelje indijskega osvobodilnega gibanja, ki jih je on dal zapreti in ki so obsojeni brez sodne razprave. Angleški politični krogi trde, da ta Wavellov zahtevek izhaja na podlagi ameriške iniciative. Ameriški častniki v Indiji odklanjajo načrt izvedbe večjih operacij v Burmi in obmejnih področjih, dokler ne more Anglija garantirati političnega miru v bodočih etapah in zvez armade z zaledjem.

Stockholm, 30. aprila. Vodilni angleški poslanci spolnje zbornice, ki so posebno zainteresirani pri kupčiji z Indijo, trde, da ima zahtevek lorda Wavella, da dobi proste roke za rešitev indijske krize, pomembno gospodarsko politično ozadje. Vodilni in vplivni člani ravnateljstev indijskih koncernov jekla, tekstilij in kemičnih tvornic so dobili zapeljive ameriške ponudbe za udeležbo pri industrijskih podjetjih v Indiji. Ameriški trusti se hočejo udeležiti z indijskimi kapitalisti, ne pa z Angleži, ustanovitve novih tvornic v Indiji. Ameriški industrijci so dali Indijcem zagotovilo, da bo ameriško poslanstvo v Londonu izvedlo pri Angleški banki oprostitev zaseženih indijskih dobroimetij v funtih za vplačila pri sličnih udeležbah z ameriškimi industrijci.

S Pacifika

Stockholm, 30. aprila. Angleška poročevalska služba javlja, da so japonski letalci pri otočju Okinavi potopili spet več ameriških bojnih ladij.

Pomanjkanje živil v zapadni Evropi

Ženeva, 30. aprila. Zapadna Nemčija ima živil le še za eden do dva meseca. Ameriško vrhovno poveljstvo ne ve, kako bo zagotovilo priključek na novo letino.

Anglosaški kmetovalci, ki so prepotovali Francijo, Belgijo in Norveško, morajo priznati, da je bilo tekom nemške zasedbe možno zvišati proizvodnjo v teh deželah za do 80%.

Več stotisoč obupanih in gladujočih Italijanov se hoče izseliti. Pod fašizmom je število italijanskih izseljencev občutno padlo. Zavezniška brutalna politika pa goni prebivalce iz njihove domovine, piše švedski novinar iz Italije svojemu listu.

Nasprotstva med golisti in Američani

Stockholm, 30. aprila. Britanska poročevalska služba javlja o trenjih med ameriškimi in golist'čnimi četami v Stuttgartu. Mesto, ki so ga najprej zasedli golisti, zahtevajo Američani zase.

Izgube angleške mornarice

Stockholm, 30. aprila. Anglija je izgubila, v glavnem spričo delovanja nemških podmornic, 55 odstotkov svoje predvojne tonaže. Šele dve leti po sklepu miru hočejo Zedinjene države prodati Angležem svoje škartirane ladje in to za visoke vsote.

Stanje vojaških operacij

Dve veliki črti odpora — Berlin v središču bojev — Uspešni nemški protinapadi na berlinskem področju

Berlin, 29. aprila. S srečanjem boljševiških in angloameriških sil na področju pri Meissenu sta nastali dve veliki odporniški črti. Prva poteka od Dollarda preko Bremena in Hamburga dalje ob Labi, Rhynu, ob prekopu Hohenzollern preko reke Ucker do Stettinskega Haffa. Druga pa poteka od Bodemskega jezera preko severnih obronkov Alp, preko Augsburga in Regensburga in ob Donavi do področja pri Passau. Ta južna črta se nadaljuje proti severu preko Bavarskega in Češkega lesa, kakor tudi preko saškega Rudogorja in severnega roba Sudetov do Moravske nižine pri Opavi ter vodi skozi zapadne Beskide in Bele Karpate preko Brna do vzhodnega roba Alp. Pred temi glavnimi odporniškimi črtami pa se spredaj razprostirajo bojne skupine in sicer na severu obrambnega področja Nizozemske, področju Danziškega zaliva in v Kurlandiji. Na južno-vzhodnem področju je položaj v bistvenem neizpremenjen vkljub ogorčenim napadom boljševiških tolp pri Reki. Na italijanskem področju se je osredotočil nemški odpor na rečnih črtah Pada in Tessina. Sovražnik je to črto dosegel le deloma z napadi sil, ki so bile nadmočne, kar se tiče težkega orožja in streliva. Napredovanje mu je uspelo spričo uporov, ki so jih povzročili med zapeljanim prebivalstvom moskovski agenti.

Berlin in področja severno in južno od nemške prestolnice so stali v središču bojev. Ves dan so zadevali napadi ob protinapade. Boljševiki so vrgli v borbo svoje operativne rezerve. Tudi z nemške strani so bile po zračni borbi dovedene rezerve in močni napadi z zapada so bili izvedeni tako, da so odtegnili vojaštvo s črte ob Labi. Borba za Berlin je s tem stopila v novo fazo. V nemški prestolnici je uspelo sovjetski premoči poglobiti vdore. Od Tempelhofskega polja se je preložila borba do Hallskih vrat, iz drevoreda Prenzlau do Aleksandrovega trga in od Siemensovega mesta do severnega dela Charlottenburga. Boljševiški prodor iz Heerstrasse, kakor tudi z Aleksandrovega trga v smeri proti osi zapad-vzhod, ki leži pod težkim obstreljevanjem, se je zlomil ob nemškem odporu. Oddelki letalstva in napadi od zunaj so razbremenili berlinsko posadko.

Zapadno od Berlina drže nemške čete svoje položaje. Južno od reke Havel so zapustile dosedanje uspešno branjene položaje ob Labi. Njihovi sunki so dosegli okolico pri Ferchu, pri Potsdamu, medtem ko so Američani na prostih področjih tipali naprej le s šibkimi ogledniškimi silami. Tudi jugovzhodno od Berlina so nemški oddelki v nadaljevanju svojih napadov, uvedenih južno od Königswusterhausena lepo napredovali. Nadaljnji protinapadi so bili izvedeni na črti Meissen-Görlitz proti južnemu boku boljševikov, ki so prodrli do Labe. Na področju severno od Berlina pa so Sovjeti med Oderbruchom in Frisches Haffom poglobili svoj vdor ob reki Ucker. Med Uckermündom in Angermündom so v teku ogorčeni boji za zapahnitev Sovjetov, ki so prodrli nekako preko gozda Pritz 10 km proti zapadu.

Napram ogorčeni borbi med Labo in Odro stopajo ostali boji v ozadje. Med izlivom reke Ems in spodnjo Wesero so močne britanske sile na različnih mestih napadle kraje, medtem ko se je sovražnik med Bremenom in Wesermündom omejil le na topniške dvoboje.

V južni Nemčiji so severoameriški in golistični oddelki prodrli proti jugu in jugovzhodu. Oni skušajo z zlaganimi agitacijskimi vestmi povzročiti med prebivalstvom in četami zmedo in nered. Utrpeli so na najvažnejših odsekih občutne izgube ter razen v dolinah Minden in Günz niso mogli nadaljevati prodiranja v istem tempu kot doslej. Brez bistvenega vpliva na položaj je ostal sovražnikov pritisk v saškem Rudogorju, kakor tudi pri Brnu.

Hudi boji iz Danziškega zaliva, kjer so nemške čete predvsem na Frische Nehrung odbili močne napade, kakor tudi na nizozemskem področju imajo le krajevno omejen pomen. Sovražnika so stali občutne izgube, ne da bi mogel doseči nameravane cilje, ki jih je hotel izvesti z močnim posegom moštva in gradiva.

Herojski odpor v Berlinu in na žariščih obrambnih bojišč

Berlin, 30. aprila. V nemški prestolnici se branilci z vso silo zoperstavljajo nepretrganim boljševiškim napadom. Sovražnik, ki je bil odbit na trgu Adolfa Hitlerja v Charlottenburgu in na Aleksandrovem trgu, je predložil težišče svojega navala na področje med Postdamsko cesto in trgom Belle-Alliance, kjer se bore za kupe razvalin tega mestnega področja, ki ga je pred davnim uničilo angloameriško strahovalno bombardiranje. Sovjeti so s severozapada iz svojega vdora pri jezeru Plötzen pognali naprej oklopniške kline. Večinoma so se ti zlomili ob žilavo branečih se zapahih. Poleg oklopniških krdel jim je uspelo vreči kline skozi razvaline razrušenih cest v smeri proti reki Spree. Posadka, ki so jo preskrbovali nemški letalci s strelivom, pa je potisnila sovjetske čete v protisunkih nazaj. Sovražniku vkljub njegovi premoči in neprestanemu topniškemu ognju ni uspelo, da bi razbil obrambo.

Tudi na obeh straneh Berlina se nadaljuje težka borba. To bojno področje, ki ga delita reka Havel in prekop Plauer, razpada v dva dela. V severnem delu pritiskajo boljševiki s posegom vseh razpoložljivih operativnih rezerv med Eberswaldom in Stettinskim Haffom, kakor tudi med Brandenburgom in Rathenowom proti zapadu. Na južnem odseku pa napadajo nemške divizije proti vzhodu. Vkljub najmočnejšim sovražnikovim sunkom pa so napredovale v Brandenburgu in Treuenbritzenu. Spričo obrambe boljševiških bočnih sunkov so zavzele Beelitz, prebile pri Werderju močne sovražnikove zapahe ter zasedle doslej uspešno branjene položaje na področju pri Potsdamu. Pri teh sunkih, s katerimi je nastal v Patsdamu, Brandenburgu in Wittenburgu iklinu podoben bojiščni predlok, so bili uničeni številni sovjetski oklopniki. Med reko Havel in Stettinskim Haffom so boljševiki izvedli šibkejše brezuspešne sunke na področju pri Rathenowu, močnejše sunke pa deloma z novo dovedenimi silami v Uckermarku. Sovjeti, ki so na široki bojni črti napadli ob prekopu Hohenzollern in izlivu reke Odre, so potisnili nemške oddelke na izvirno področje reke Havel, na jezersko ploščo pri Neubrandeburgu in na spodnji tek reke Pene pri Anklamu. Sovjeti pa so bili zaustavljeni na zaustavitvenih črtah.

Ostali boji na severno-nemškem področju imajo sedaj le podrejen pomen. Med severnim tekom reke Ems in severnim tekom Labe so se Britanci omejili le na krajevne sunke pri Leeru in Römenu. V ostalem pa so pregrupirali svoje oddelke. Po močni topniški predpripravi so z delnimi silami prekoračili Labo zapadno od Lauenburga ter so si osnovali majhno predmostje, katero so pričeli takoj nadlegovati nemški protinapadi. Brezuspešni so ostali sovražnikovi poizkusi, da bi si zvečali prehodno mesto.

V srednji Nemčiji se je nemška obrambna črta, ki je potekala ob severnem robu Sudetov, preložila proti zapadu ob Labo in to južno od Lubbinega odseka med Wittenbergom in Rieso, kotem ko so se združili boljševiki in Severnoameričani. Tukaj nadaljujejo nemške čete s protinapadi med Meissenom in Görlitzom. Vdrle so v izvirno področje reke Schwarze Elster ter v hudih bojih potisnile sovražnika nazaj, pri čemer so osvobodile Kamenz in Königsbrück. V vzhodnem delu sudetske črte so boljševiki pričeli z novim napadom, da bi si po krvnem zlomu dosedanjih sunkov odprli dohod v Moravsko nižino. Zopet je sovražnik z navalom le skromno napredoval ter je to napredovanje plačal z visokimi izgubami. Njegov poizkus, da bi iz področja pri Brnu prodrl globlje v Moravsko, se je izjalovil na zgodovinskem bojnem polju pri Austerlitzu.

Na jugu in v Ostmarki se kristalizirajo boji za alpski prag med Bodenskim in Ammerskim jezerom, dolino Donave južno od Češkega lesa in kotlino pri St. Pöltenu. Medtem ko Američani pritiskajo proti jugovzhodu, so obstali boljševiki pri St. Pöltenu, v južnem delu Dunajskega gozda in ob semmerinškem masivu.

Tudi južno od Alp vodijo nemške čete gibljive obrambne boje. Severno od Ligurskih Apeninov in severno od spodnjega Pada so Angloamerikanci poizkusili prerezati pot umikajočim se nemškim oddelkom. Nemcem je uspelo, da so pravočasno uničili vse vojno važne naprave. Pri Veroni in na beneškem predpolju so zapletle nemške čete sovražnika v težke boje ter ga zaustavile na pripravljenih odpornih črtah. Tudi dalje vzhodno, kjer so Severnoameričani z juga, golistični oddelki pa z zapada vdrli v dolino Pada, trajajo hudi boji z naprej vrženimi sovražnikovimi silami in z uporniki.

Oporišča, ki so na zapadu in vzhodu pred glavnim bojiščem, so se ravno tako obranila deloma močnih sovražnikovih napadov.

Razpotje v San Franciscu

V sredo se je začela v San Franciscu »varnostna« konferenca »združenih narodov«. Čeprav se bo delal tam račun brez krčmarja, bo vendar zanimivo zasledovati, kako se bodo na tem političnem sestanku zbrani državniki in diplomati trudili v potu svojega obraza spraviti demokracijo in komunizem na skupni imenovalec ne samo v pogledu uničevalne vojne, marveč tudi v pogledu ustvarjalne naloge o organizaciji svetovnega reda in miru. To je ranljiva plat nevzdržnega razmerja med Anglosasi in Sovjeti, kajti ideološko in interesno tako nasprotujoči si tabori se mnogo laže zedinijo na kakem negativnem kakor pa na pozitivnem programu. Tako sta se demokracija in komunizem sicer združili v skupnem vojnem nastopu proti Nemčiji, nemogoče pa si je zamišljati, kako naj se zedinita tudi glede teoretičnih in praktičnih političnih, socialnih in gospodarskih osnov bodočega mednarodnega reda in miru. Demokracija in komunizem sta si tako nasprotna, da drug drugega izključujeta. Na katerih načelih naj bi tedaj počival bodoči svetovni red in mir, ali na načelih in ustanovah demokracije ali komunizma? Kako naj San Francisco reši ta nerešljivi osnovni problem?

Kompromisno pomirjenje med demokracijo in komunizmom je izključeno, ker načela ne morejo biti predmet popuščanja. V tej zvezi je bil poučen brezupni poskus H. G. Wellsa, ki je par let pred izbruhom te vojne skušal zbližati anglosaški svet in Sovjetsko zvezo. V iskanju formule, ki naj bi spravila v sklad različne sile Vzhoda in Zapada je obiskal najprej Roosevelta, nato pa Stalina, kateremu je iznesel te-le osnovne misli: »Zdi se mi, da je ono, kar se godi v Zedinjenih državah, globoka reorganizacija, ustvarjanje načrtnega, to je socialističnega gospodarstva. Vi in Roosevelt izhajata od dveh različnih izhodišč. Toda, ali ne obstoji neki odnos, neko sorodstvo v idejah in potrebah Washingtona in Moskve? ... Organizacija in urejevanje individualne delavnosti sta postali mehanična potreba, brez ozira na socialne teorije ... Obstoji individualizem, ki meji na razbojništvo, na drugi strani pa obstoje disciplina in organizacija, ki so ekvivalenti socializma ... Zdi se mi, da v teh okolnostih ne smemo preveč poudarjati nasprotij med tema svetovoma, marveč bi bilo treba spraviti v sklad vse konstruktivne sile ... Ali je velika razlika med malo revolucijo in veliko reformo? Ali ni reforma mala revolucija?«

Tako je skušal Wells prepričati Stalina, da je Marxov nauk o razrednem boju, svetovni revoluciji in nasilju sploh zastarel spričo velikih razvojnih socialno-gospodarskih sprememb v svetu. Na vsa Wellsova prizadevanja je Stalin odgovarjal s stereotipno dogmatičnostjo: »Ni mogoče zasnovati načrtnega gospodarstva, ako se ne ukine načelo privatne lastnine na proizvajalnih sredstvih ... Človeštvo se deli na posestnike in izkoriščane; oddaljiti se od te razdelitve pomeni oddaljiti se od osnovnega dejstva ... Komunisti se opirajo na bogato zgodovinsko izkustvo, ki uči, da zastareli razredi ne zapuščajo prostovoljno zgodovinske pozornice ... Vsled pritiska od spodaj buržoazija lahko včasih pristane na delne reforme, toda na osnovi obstoječega socialno-gospodarskega reda ... buržoazija računa, da so te koncesije potrebne, da še naprej obdrži razredno oblast. To je bistvo reforme. Revolucija pomeni prenos oblasti od enega razreda na drugega. Zato se ne more nobena reforma imenovati revolucija. Zato ne moremo računati s tem, da bo sprememba socialnega sistema nastala kot neopazen prehod iz enega sistema v drugega s pomočjo reform ...«

To je jedro tega obširnega znamenitega pogovora med miselnima predstavnikoma Vzhoda in Zapada. Tako se je s fiaskom končal ta zanimivi poskus zbližati ta dva svetova, ki je v resnici razodel vso globino, ki ju loči. O tem razgovoru, ki je bil objavljen po uradnih zapiskih, se je razvila v Angliji obširna polemika, v katero so posegli med drugimi Wells sam, Shaw, Toler in znameniti ekonomist Keynes. Poslednji se je izrazil: »Jaz si predstavljam ta razgovor kot borbo človeka z gramofonom ... A ubogi Wells misli, da ima izgled, da bo s svojim laskanjem od-

Nadaljevanje na 2. strani

Kronika

* **Smrt slavnega učenjaka.** Preko Lizbone poročajo, da je umrl na Angleškem v starosti 95 let znani strokovnjak za ladjetehniko in brezžično telegrafijo sir Ambrose Flening. Njegovi izumi so znani širom sveta in se jih poslužuje radijska tehnika z največjim uspehom.

* **Kako je na Dunaju?** Begunci z Dunaja so podali v Monakovu izjavo, ki pravi, da je mesto brez plina, brez luči, brez premoga in brez vode. Vodo razdeljujejo ljudem iz požarnih bazenov.

* **Osebje pariške borze v stavki.** 5000 uradnikov pariške borze je zastavkalo ter zahteva 30 odstotno povišanje plače, ker dosedanji prejemki ne zadoščajo več za življenje.

* **Epidemija kolere v Indiji.** Iz Kalkute interniran do začetka svojega procesa. poročajo, da je v zadnjih dneh tamkaj izbruhnila epidemija kolere, ki je v zadnjih dneh zahtevala okoli 1000 človeških žrtev. Poleg kolere se v Indiji pojavlja tudi spalna bolezen.

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** V 69. letu starosti je dotrpela ga. Marija **Skubic**. Pogreb bo v torek ob pol 10. iz kapelice sv. Jožefa na Žalah k Sv. Križu. — Preminil je davčni zvaničnik v pokoju g. Ivan **Novak**, ki ga bodo spremili na zadnji poti v torek ob ½9. iz kapele sv. Petra na Žalah k Sv. Križu. — V visoki starosti 85 let je umrla ga. Ivana **Kovač**, roj. Cvirn. Pokopali so jo 14. aprila na kamniškem pokopališču. — Dotrpela je v 58. letu starosti ga. Anica **Skrem**. K večnemu počitku jo bodo spremili v sredo ob 9. iz kapele sv. Janeza na Žalah k Sv. Križu. — Umrla je vdova po gimnazijskem ravnatelju ga. Cecilija **Korun**, roj. Brišnik. Pogreb bo v sredo ob pol 9. iz kapele sv. Andreja na Žalah k Sv. Križu. — Nadalje sta umrla v Ljubljani poštni zvaničnik v pok. g. Anton **Horjak** in Jusuf **Hajrula**, ki so ju včeraj položili k večnemu počitku. Pokojnim naj bo ohranjen blag spomin, užaloščenim svojcem pa izrekamo naše iskreno sožalje!

u— **Oddajanje stanovanj.** Mestno županstvo v Ljubljani opozarja, da po veljavnih predpisih oddaja stanovanja v Ljubljani stanovanjska komisija pri mestnem županstvu. **Preden se stranke vselijo v stanovanje, morajo vložiti prošnjo in se smejo vseliti šele potem, če jim stanovanjska komisija stanovanje s pismeno rešitvijo dodeli.** Strankam, ki bi se vselile brez dovoljenja, se utegne zgoditi, da se bodo morale spet izseliti, če bo komisija stanovanje dodelila drugi stranki.

Razpotje v San Franciscu

Nadaljevanje s 1. strani

rinil iglo s plošče in jo slišal govoriti s človeškim glasom.«

Dejstvo poznejšega vojnega zavezništva med Anglosasi in Sovjeti proti Nemčiji ni odstranilo teh nepremostljivih ideoloških razlik niti imperialističnih interesnih nasprotij. To se pravi, da je ta povezanost nastala mimo teh razlik in da je omejena le na uresničenje določenega vojnega cilja in ne glede na poznejši razvoj medsebojnih odnošajev. Vsi naknadni napori, da bi z atlantsko listino, dolgoročnimi političnimi dogovori in deklaracijami teheranske in krimske konference dali temu začasnemu vojnemu sodelovanju tudi trajnejšo politično podlago, so se sproti izkazali za brezuspešne, kar dokazujejo obstoječa globoka nesoglasja. Tudi »razpust« kominterne in »priznanje« pravoslavne cerkve v SSSR nista mogla nič prispevati k zaupanju in iskrenemu zbližanju.

Minister Göbbels je v enem svojih zadnjih člankov napisal, da se Nemčija sicer nahaja v vojaški krizi, zato pa so zavezniki v še hujši politični krizi. Ker ni nastalo zavezništvo med Anglosasi in Sovjeti iz idejne sorodnosti ali istovetnosti političnih interesov, bi nujno dosegla njih politična kriza svoj višek v slučaju, če bi nemški narod moral odložiti orožje. Tedaj bi z neizbežno nujnostjo izbila na prvo mesto ideološka, politična in gospodarska nasprotja med demokracijami in komunizmom, katera je le začasno potisnila na drugo mesto skupna vojna proti nemškemu narodu. Tedaj bi se v žarki razsvetljavi pokazala težka usodnost in popolna nesposobnost tega neprirodnega zavezništva, da bi dalo svetu po tolikem trpljenju in žrtvah kot njih smisel boljši red, mir in blagostanje. Kar napovedujejo že sedaj obstoječa nasprotja, borbe za posamezne narode in države, borbe za interesna področja ter razmere v od zaveznikov zasedenih delih Evrope, ki se kot temni oblaki zgrinjajo nad San Franciscom.

Spričo tega vse kaže, da ne bodo mogli priti »združeni narodi« v San Franciscu do drugega spoznanja, kakor da se na tej postaji nujno razhajajo njihova pota. Po vsej dolgi predigri, zlasti pa na njen predvečer, je bila konferenca v San Franciscu vnaprej kompromitirana. Brez uspeha so ostali napori, da bi se sporne točke, predvsem one glede Poljske, rešile že pred konferenco, kar bi bilo nujno potrebno, ako naj bi konferenca v San Franciscu rodila kak uspeh. Pri tem pa je še odprto vprašanje, ali imata oba glavna tabora, angloameriški in boljševiški, sploh resno voljo, da bi se sporazumela. Vsaj o boljševiškem se lahko mirno reče, da take volje nima, temveč prej išče samo primeren razlog za ločitev.

Dne 1. maja

bodo brezplačne predstave za delavce:

V Drami »Matiček se ženi« ob 17. uri.
V Operi »Paganini« ob 17. uri.
Kino Union »Sinček na počitnicah« ob 19. uri.
Kino Sloga »Vrni se« ob 19. uri.
Kino Matica »Žena mojih sanj« ob 19. uri.
Kino Kodeljevo »Noč v Benetkah ob 17. in 19. uri.
Kino Moste »Velika nagrada ob 17. in 19. uri.

Vstopnice se delijo v pisarni Delavsko-delodajalske protikomunistične akcije, Miklošičeva 22 b/II.

u— **Stalna komisija za profesorske izpite.** Po naročilu vrhovnega komisarja v operacijskem območju »Jadransko primorje« z dne 18. aprila 1945 se bodo profesorski izpiti zopet vršili. Podrobnosti bodo gospodom kandidatom objavljene na črni deski v avli univerzitetnega poslopja.

u— **Ne uporabljajte formalina** v mleku! Nekatere gospodinje skušajo obvarovati mleko pred zasirjenjem in skisanjem tako, da kanejo vanj kapljico formalina. Mestni tržni urad opozarja gospodinje, da so živila in pijače, konzervirana s formalinom, **slabše prebavne in telesu ne morejo nuditi onih snovi, ki jih rabi za svoj obstoj.** Razen tega formalin ne uniči tifusnih, difteritičnih in drugih bolezenskih kali v mleku. Zato je zakonodaja prepovedala uporabo konzervirnih sredstev v mleku.

u— **Kolektivna pogodba za nestrežne osebje v gostinskih obratih** je bila od nadzorne oblasti potrjena ter registrirana pri Inspekciji dela pod reg. št. 10/1945 z dne 25. aprila 1945. Vse prizadeto pomožno osebje v gostinskih obratih opozarjamo, da je stopila predmetna kolektivna pogodba v veljavo za nazaj od 1. oktobra 1944. dalje. Zato morajo delodajalci večje določene plače prizadetemu osebju izplačati za vso dobo od 1. oktobra 1944. dalje. Kolektivna pogodba se nanaša v glavnem na vse hotelsko osebje (vratarji, služitelji, sobarice i. t. d.), kuhinjsko osebje v gostinskih obratih itd.). Informacije glede plačilnih in delovnih pogojev v zvezi z novo kolektivno pogodbo daje Oddelek trgovinskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze, Miklošičeva cesta 22-I, soba št. 10, odnosno Pokrajinski sindikat delojemalcev gostinske stroke istotam.

Založba »Luč« sporoča javnosti, da je od dr. Danila Gregoriča spisana knjiga

„Samomor Jugoslavije"

pravkar izšla v drugi, razširjeni in bogato ilustrirani izdaji.

Naroča se pri upravi Založbe »Luč«, Bleiweisova 13, III; tel. 31-31.

Dobite jo pa tudi v vseh ljubljanskih knjigarnah in trafikah. — Cena je 75 lir.

u— **Nemoteno se vrši** strojepisni **pouk** zgodaj zjutraj, pozno popoldne ali zvečer po želji. Novi tečaji 2., 3., 4. maja. Informacije: **Christofov učni zavod, Dombranska cesta 15.**

u— **Darovali so:** za slepe vojne poškodovance družina dr. Havlina in Röger 300 lir v počastitev spomina Mare Rakovčeve; Podpornemu skladu za slepo mladino družina Weibl-Zajc 500 lir namesto cvetja na grob Franje Premelčeve, družina Maksa Hočevarja 200 lir v počastitev spomina inž. Janka Mačkovška in pionirji protiletalske zaščite v Podutiku 400 lir; za revne otroke v Dečjem domu neimenovan 500 lir v ordinaciji dr. Tavčarjeve. — **V upravi »Jutra« so položili namesto cvetja na grob Draga Benedika njegovi prijatelji pri Ožbinčku 300 lir za Društvo slepih.**

u— **Tečaj za malo maturo prične 3. maja!** Vpisovanje, informacije: **Specijalne instrukcije, Kongresni trg 2/II.**

Iz Novega mesta

Letalski napad. Že v zgodnjih jutranjih urah sta 25. aprila dve sovražni letali obkrožili Novo mesto, nato pa izginili za obzorjem. Dopoldne se je zopet zaslišalo brnenje letalskih motorjev. Na dani znak s sireno so se ljudje poskrili v zakloniščih. Takoj nato so začele padati bombe. Šipe okoliških hiš so se žveketajo sesule. Še precej dolgo je nekaj letal »patruljiralo« v bližini Novega mesta, nato pa so izginila v daljavi. Ljudje so šele v poznih popoldanskih urah prihajali iz varnih zaklonišč.

Po zadnjem dežju se je ozračje ohladilo. V jutranjih urah je rahla slana nekoliko pobelila travnike, vendar pa ni povzročila škode. Razen paradižnikov, paprike in drugih nežnih sadik je že vse v zemlji. Celo kumare ! fižol so tu in tam že vzklile. Tudi krompir je že pokazal zelene liste. Meščani in kmetje so z letošnjim vremenom zelo zadovoljni in upajo na najboljšo letino. — V višjih legah pod Gorjanci je bila močna slana. Ljudje, ki so že zvečer pričakovali mraza, so skoraj vso noč kurili ognje, da bi z dimom ubranili svoje sadje in vinograde. Deloma jim je priskočila na pomoč tudi megla, vendar pa je kljub temu temperatura padla pod ničlo.

Kukavica se je oglasila prvič v četrtek 26. aprila. Zanimivo je, da letos ni slišati toliko kukavic kot prejšnja leta. Čudno je tudi, da so se šele te dni pojavile — lastavice, in še te v zelo majhnem številu.

S Koroškega

170 let celovškega učiteljišča. V Celovcu so obhajali te dni svojevrsten jubilej — 170-letnico odkar je bil v Celovcu položen temeljni kamen za učiteljišče. Pod vlado Marije Terezije so pozidali normalko, kjer so se vršili prvi tečaji za učitelje. V začetku 80 let prošlega stoletja so poslopje preuredili za namene, katerim služi še danes.

Častivredni jubilar. Čevljarski mojster Jurij Koller iz št. Petra na Koroškem je obhajal letos 10. aprila 80 letnico rojstva. Obenem je obhajal 50-letnico izvrševanja samostojne čevljarske obrti. 65 let je delaven v čevljarskem poklicu in še danes suče šilo in vleče dreto.

V Beljaku je umrl v 62. letu svoje dobe trafikant Valter Pricšek, v št. Petru pri Celovcu pa je preminul 65letni Egidij Kert. Žrtev letalskega napada je postala 54letna Pavla Mačnikova iz Celovca. Umrla je tudi upokojenka Julija Čapelnikova, ki je učakala 78 let. Zadnji dve sta našli počitek na celovškem pokopališču.

Zaradi tatvine po letalskem napadu je bil pred senatom celovškega sodišča obsojen 29letni Italijan Michele Martocchia iz Comalcia v Apuliji na dve leti zapora. Imenovani je bil letos v februarju poslan na delo. Pri čiščenju celovškega kolodvora po letalskem napadu si je prilastil par čevljev, ki jih je zračni pritisk vrgel z nekega železniškega voza. Martocchia se je zagovarjal, da je imel zelo slabo obuvalo, moral pa je priznati, da so bili delavci, preden so prišli za delo, obveščeni, da se ne smejo dotakniti nobenega predmeta. Sodišče bi bilo storilca zaradi plenitve obsodilo na smrtno kazen, upoštevajoč olajševalne okolnosti pa mu je prisodilo samo dve leti zapora.

Iz Trsta

Konec šolskega leta. Po odredbi vrhovnega komisarja za Jadransko področje se bo šolski pouk na vseh šolah v Jadranskem Primorju končal 30. junija. Zaključni izpiti, mature in klasifikacije bodo v zvezi s tem pravočasno izvršene, tako da se bo šolsko leto povsod lahko zaključilo s koncem meseca junija.

Šolski koncert na glasbeni šoli. Na glasbeni šoli v Trstu sta te dni priredila javen nastop pianistinja Lilijana Bisinova iz šole prof. dr. Grassija ter baritonist Aldo Moscarda iz šole prof. Illersberga.

Tržaški potrošniki pod 18. in nad 65. letom starosti prejmejo od 29. aprila dalje po pol kilograma sladkorja na osebo. Osebe iste starosti prejmejo od 1. maja dalje po dve jajci, nadalje po 200 g mezge in manjšo količino kondenziranega mleka.

Poroke. V Trstu so se poročili Stanislav Kocjančič z Anico Pertotovo, Karel Vovk z Ano Vičičevo in Sergij Padovan z Rino Jelenovo.

Mrtvaški zvon. V Trstu so umrli: Ivana Jančarjeva, Angela Bačar-Matjan, Leopoldina Marušičeva, Jožef Rodnik, Katarina Tavčar, Irma Jasnik-Urbani in Katarina Grahor-Ušaj.

Nesrečen padec. 10 letni Rihard Casane je pestoval svojega 4 letnega bratca, pri tem pa je ravnal tako nerodno, da mu je bratec padel iz naročja in se tako poškodoval, da so ga morali oddati v bolnišnico.

Kaznovani kršilci predpisov o živilskih cenah. Urad za nadzorstvo cen pri tržaški prefekturi je v teku meseca marca obsodil 59 oseb, ki so se pregrešile proti predpisom o cenah. Grešniki so bili kaznovani z denarno globo od 200 do 27.500 lir. Trinajst trgovinskih lokalov je bilo poleg tega zaprtih, deloma za stalno, deloma za določen čas. 40 prestopnikov je bilo posvarjenih. Poleg tega je bilo 90 oseb prijavljenih sodišču za nadzorstvo cen.

Iz Hrvatske

16 milijonov kun za oškodovance po letalskih napadih je lansko leto izdal hrvatski Rdeči križ samo prizadetim v Zagrebu in okolici. Poleg tega pa je naklonil tudi znatno vrednost v blagu.

Za žrtve letalskega napada v Zagrebu je minister za zdravstvo in socialno politiko Janko Tortič takoj nakazal milijon kun in obiskal prizadete mestne predele. Tudi zagrebška mestna občina je takoj sklenila pomagati oškodovancem. V ta namen je najela brezobrestno posojilo, poleg tega pa je bila organizirana akcija za zbirko prostovoljnih prispevkov.

Mestni pogrebni zavod je bil ustanovljen v Zagrebu z namenom, da bi bil siromašnim meščanom omogočen pogreb svojcev s čim manjšimi stroški. Delniška glavnica 60 milijonov kun je bila v dveh dneh vpisana. Ustanovna skupščina zagrebškega Mestnega pogrebnega zavoda je bila 22. marca in je s tem dnem zavod začel tudi poslovati.

Reševalna postaja v Zagrebu je zaradi pomanjkanja pogonskih sredstev organizirala prevoz bolnikov s konjsko vprego. Samo pri nesrečah, kjer je potrebna hitra pomoč, služijo reševalni postaji avtomobili.

Pravo verižno trgovino in navijanje cen so uganjali v Zagrebu krojač Nikola Suden, krojaški pomočnik Franjo Strelar, gostilničar Anton Antolič in zasebni uradnik Ervin Stein. Nikola Suden si je v začetku lanskega leta prisvojil na škodo države 114 platnenih oblek in jih potem prodal po 11 tisoč kun Antonu Antoliču. Obstoženec Franjo Strelar je posredoval kupčijo med njima. Gostilničar Anton Antolič je omenjene obleke prodal Ervinu Steinu po 16.000 kun, slednji pa jih je prodal naprej po 17.000 kun. Zaradi tega so bili obsojeni Nikola Suden na 5 milijonov kun denarne globe in 6 mesecev zapora ter zaplemba blaga, Franjo Strelar na 100.000 kun globe in 30 dni zapora, Anton Antolič na 500.000 kun globe in 30 dni zapora, Ervin Stein pa na 100.000 kun globe, na zaporno kazen 30 dni in izgubo kupnine v znesku 1,938.000 kun.

GOSPODARSTVO

Delovanje Pokrajinske zveze delodajalcev

Izvršilni odbor Pokrajinske zveze delodajalcev je imel te dni svojo 23. sejo, na kateri je predsednik zveze dr. Ivan Šlokar podal obširno poročilo.

Na prvem mestu navaja poročilo vprašanje uslužbenskega davka in socialnih dajatev. Lani je bila izvedena delna **reforma uslužbenskega davka.** Ker pa bi kljub tej reformi skoro vse poviške mezd in plač po novih mezdnih ureditvah absorbirali davki, je bila nujno potrebna nova reforma. Zato je zveza skupaj s Pokrajinsko delavsko zvezo začela akcijo, da bi se v zakonu o neposrednih davkih, kolikor se tiče uslužbenskega davka, vsi zneski v dinarjih spremenili al pari v lire. Vrhovni komisar je te prelloge odobril in bo ta reforma stopila v veljavo s 1. decembrom 1944. S tem je v ogromni meri pomagano delojemalcem, pa tudi oni delodajalci, ki sami plačujejo na uslužbence odpadajoče dajatve, bodo imeli od te reforme koristi.

Meritem se je pričela že nova akcija za temeljitejšo reformo uslužbenskega davka. Ker je pričakovati, da se bodo mezde in plače še nadalje zviševale, je bila zveza mnenja, da je treba obremenitev še bolj znižati. V okrilju zveze je bil osnovan poseben odbor za reformo uslužbenskega davka pod predsedstvom dr. Cirila Pavlina. Ta odbor, v katerem so zastopniki združenj in uradniki zveze, je že sestavil osnutek naredbe o reformi zakona o neposrednih davkih, ki ima namen znižati davčno obremenitev prejemkov, poenostaviti določbe in odpraviti vse one doklade in prispevke, ki so zaradi spremenjenih razmer izgubili smisel. V najkrajšem času bo osnutek predložen oblastvom v proučitev.

Glede na rastoče prejemke nameščencev in na določbe zakona v pokojninskem zavarovanju nameščencev je **Pokojninski zavod predlagal uvedbo štirih novih plačilnih razredov.** Ker so bila mnenja o tem načrtu ločena, je bila sklicana anketa na kateri je potem prišlo do kompromisnih sklepov. Iz istih razlogov in na osnovi določb zakona o zavarovanju delavcev je tudi **Zavod za socialno zavarovanje predlagal uvedbo novih mezdnih razredov,** oziroma spremembo dosedanjih. Ker tudi pri teh vprašanjih ni bilo mnenje prizadetih soglasno, je zavod sklical sestanek delodajalcev in delojemalcev, na katerem je bilo sklenjeno, zediniti se na kompromisni predlog, po katerem se uvedejo novi mezdni razredi z zavarovano dnevno mezdo od 20 do 100 lir. Od te zavarovane mezde naj bi se namesto dosedanjega 10 odstotnega prispevka za družinske doklade uvedel 8 odstotni prispevek.

Mezdne ureditve

Vrhovni komisar je doslej izdal vsega 25 mezdnih ureditev, od katerih je sedaj objavljenih 8. Glede uveljavljenja teh mezdnih ureditev z zvratno močjo je vrhovni komisar po zaslišanju delodajalske in delojemalske zveze izdal naslednjo kompromisno rešitev: 1) Mezdne ureditve za prvih pet že objavljenih strok (predelava lesa, opekarska industrija, mlinski obrati, kovinska in elektrotehnična stroka in obrati naravnega kamna) so stopile v veljavo s 1. septembrom 1944. Kolikor pa podjetja ne bi bila zmožna plačati za nazaj, odloči o dnevu uveljavljenja na predlog delodajalske in delojemalske zveze nemški svetovalec. 2) Mezdne ureditve za kemično industrijo, rudarstvo, oblačilno stroko, gradbeno stroko, promet, tiskarne in knjigoveznice, papirnice in kartonaže, obrt za snaženje, živilsko stroko, cementno industrijo, fino keramično industrijo, obrt sušenja tobaka, izdelovanje konzerv in predilnice svile stopijo v veljavo s 1. januarjem t. l. 3) Vse ostale mezdne ureditve stopijo v veljavo s prvim dnem onega meseca, ki sledi dnevu, ko je bila izdana mezdna ureditev.

Vrhovni komisar je odobril predlog, da velja mezdna ureditev za tiskarne in knjigoveznice tudi za založniška podjetja razen za ona, ki jim je glavni posel nezaložniški. Po navodilih Vrhovnega komisarja je zveza opozorila delodajalce, da mora biti pri vseh na novo sklenjenih kolektivnih pogodbah določen delovni čas na 48 ur tedensko, le za gostinsko stroko velja nadalje 60-uri delavnik. Ker za uslužbence denarnih in zavarovalnih zavodov prejemki še niso na novo urejeni, sta delodajalska in delojemalska zveza sklenili dogovor sličen onemu v Trstu, po katerem dobi vsak uslužbenec teh zavodov na dan bon za 25 lir, ki ga uporabi za nakup živil ali za prehrano v določeni gostilni. Te bone nato vnovči zavod. S tem je vprašanje ureditve prejemkov začasno rešeno. Pripravlja pa se dokončna ureditev tudi za to stroko. Vrhovni komisar je odobril naknadno tudi kolektivno pogodbo za kmetijske delavce, ki je bila sklenjena 23. VIII. 1943. Spor glede sklenitve kolektivne pogodbe za gozdne delavce je bil sporazumno rešen. V sporu za sklenitev kolektivne pogodbe za tekstilno stroko je prišlo na razsodišču razpravi do poravnave in stopijo nove mezde v veljavo 1. januarja t. l.

Zimska pomoč

Za zimsko pomoč 1944/45. so prispevali delodajalci 7.86 milijona lir, in sicer Združenj trgovcev 2.89, Združenje industrijcev 2.72, Združenje denarnih in zavarovalnih zavodov 1.31 in odsek za obrtništvo 0.94 milijona lir. V teh zneskih niso vsebovani prispevki, ki so jih delodajalci nakazali neposredno Socialni pomoči ali dali v blagu. S temi prispevki so delodajalci ponovno izpričali svoje razumevanje za veliko socialno akcijo.

Bert Oshlmann: **63**

NE SAMO ZA ZLATO

Roman

»Čudili se boste!« Petersen je mahoma ves zažarel v obraz. »Saj sem vedel, gospod Wellencamp,« je dodal, »kadar gre za vse, je ‚Hamburška paroplovna d. d.' zmerom na svojem mestu.«

John Paige si je zavihal ovratnik suknje. Zebilo ga je. Celo uro je že čakal za vodilom malega sportnega dvosedežnika pred dohodom na croydonsko letališče in čakal.

Lahko si je mislil, koga pričakuje Overbeck, ki ga je bil sledil vse do tod. Najbrže Aleksandra Baraya, nečaka draguljarja na Bond Streetu.

Ni se motil.

Baray se je bil vrnil iz Nemčije. Prijatelja sta v razvnetem pogovoru zapustila letališče, sedla v taksi in se odpeljala.

John Paige je pokimal. Prav tako si je mislil, da bo. Čakanje bi si bil lahko prihranil. Na uho vleči danes tako ni mogel več. Oblazinjena vrata v Cornerjevem hotelu so bila preklicano nepredirna za zvok. In v hotel sta bila Nemca vsekako namenjena.

A to pot se je John Paige motil. Peljala sta se k Barayevemu stricu. Paige je spet zlovoljno ustavil svoj voz v bližnji stranski ulici. Jeffersenovo naročilo mu je začenjalo postajati nadležno. In sklenil je, da se jutri pomeni z njim zastran tega. Iz početja teh dveh itak ni bilo moči razvideti, kaj snujeta.

Vila Walterja Baraya je stala nedaleč od Hyde Parka. Hiša je bila v dve nadstropji, in njena notranjščina je morala biti zelo prostorna. V prvem nadstropju so bila štiri okna razsvetljena, in Paige je kdaj pa kdaj videl za zastori nerazločne sence.

To je bilo vse.

Bogme, saj ni bilo vredno, da bi si Jefferson še dalj nakopaval stroške ...

»Iskreno čestitam!« Walter Baray je pomolil nečaku roko. »Ne bil bi se mislil, da se vrneš s takim uspehom. Če bo zdaj vse ostalo le količkaj dobro napredovalo, boš s svojim uspehom lahko zadovoljen.«

V treh so sedeli v domačinovi delovni sobi. Velika knjižnica je polnila eno izmed podolžnih sten. V kaminu je plapolal zmeren ogenj.

Aleksander Baray je nemirno hodil sem ter tja.

»Če,« je prikimal, »če! A naj se obrne kakor koli — nazaj ne pojdemo več. Čez tri dni se Wellencampova jahta zasidra v Southamptonu.«

Overbeck si je pomel roke.

»Ali ni kakor pravi čudež!« je vzkliknil. »Kje smo bili pred tednom dni, in kje smo danes.«

»Da, lahko smo zadovoljni.«

»In je bil Wellencamp precej voljan?«

»Nu,« — Baray se je nasmehnil, »nekaj težav je bilo sicer še treba premagati, a potem se je brez pridržka postavil na mojo stran. Tvoja brzojavka,« se je obrnil k Overbecku, »mu je vzela poslednje dvome. Ako je bil med trojico v rešilnem čolnu dr. Lenz, tedaj je moralo iti za ‚Mihaela'. To je izprevidel.«

BELEŽNICA

KOLEDAR

Torek, 1. maja: Filip in Jakob.

DEŽURNE LEKARNE

Mr. Bakarčić, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murmayer, Sv. Petra c. 78.

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMSKO GLEDALIŠČE

Torek, 1. maja, ob 17.: Zaključena predstava za delavstvo: A. Linhart: Matiček se ženi.
Sreda, 2. maja, ob 17.: S. Lagerlöf - B. Begović: Gösta Berling. Red Sreda.
Četrtek 3. maja, ob 17.: St. Majcen: Matere. Red B.

OPERNO GLEDALIŠČE

Torek, 1. maja, ob 17.: Zaključena predstava za delavstvo: F. Lehar: Paganini.

Oddajniška skupina Jadransko Primorje

RADIO LJUBLJANA

TOREK, 1. MAJA

7.00—7.10: Poročila v nemščini. 7.10—7.30: Jutranji koncert. 7.30—7.40: Poročila v slovenščini. 7.40—9.00: Jutranji koncert — Radijski orkester vodi D. M. Šijanec. 9.00—9.10: Poročila v nemščini. 12.00—14.00: Napoved sporeda, nato prenos osrednjega sporeda. Vmes od 12.30 do 12.45: Poročila v nemščini, poročilo o položaju in poročila v slovenščini. 14.00—14.10: Poročila v nemščini. 14.10—15.00: Osrednji nemški spored 15.00 do 16.00: Sodobna glasba. Sodelujejo: Edvard Rebolj — bariton, Srečko Zalokar — viola, in Marjan Lipovšek — klavir. 16.00—17.00: Vaška godba in brata Lumbar. — Spremljata: na harmoniki August Stanko in na kitari: Franc Stanič. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.15: Salonski orkester vodi Albert Dermelj. 18.15—18.45: Šramel »Štirje fantje«. 18.45 do 19.00: Zdravniška ura — dr. Novak Lelja: Ogarjah. 19.00—19.30: Slov. ljudska oddaja. 19.30 do 19.45: Poročila v slovenščini. 19.45—20.00: Aktualno predavanje (prenos). 20.00—20.15: Poročila v nemščini. 20.15— 21.30: Iz opernega sveta. Prizori iz Verdijeve »Aide«. — Radijski orkester vodi Anton Neffat. Sodelujejo: sopranistka Valerija Heybalova altistka Mila Kogejeva, tenorist dr. Julius Pölzer, basista Julij Betetto in Friderik Lupša ter baritonist Vekoslav Janko. 21.30—22.00: Poročila v nemščini in napoved sporeda. 22.15—24.00: Glasba pred polnočjo (prenos).

KINEMATOGRAFI

KINO MATICA: »Žena mojih sanj«. Ob 15., 17. in 19. uri.
KINO SLOGA: »Vrni se«. Ob 17. in 19. uri.
KINO UNION: »Sinček na počitnicah«, Hans Moser. Predstave ob 15., 17. in 19. uri.

Za uredništvo: Milan Zadnek. — Za izdajatelja: Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno: Fran Jeran. — Za inseratni del: Ljubomir Volčič.

MALI OGLASI

Službo dobi

• ŠIVILJSKO POMOČNICO sprejme modni salon Naslov v Jutru. 9386-1a

SNAŽILKO pridno in vestno, za čiščenje kinematografskih prostorov, sprejmemo v stalno službo. Kino Union. 9251-1a

KUHARICO kavarniško ali gospodinjsko pomočnico, sprejmemo takoj. Zglasiti se dnevno med 8. do 12. in od 17. ure dalje. Naslov v Jutru. 9619-1a

• POSTREŽNICO 1krat tedensko, za ves dan, sprejmem. Gosposvetska 95a-III, levo. 9577-1a

• GOSP. POMOČNICO ali postrežnico za 4 ure dnevno, sprejmem. Naslov v Jutru. 9583-1a

Zaslužek

ŠIVILJA dobra, gre na dom šivat. Naslov pustiti v Jutru pod »Spretna 22«. 9578-3

ŠIVILJO za dom, sprejmem. Naslov v Jutru. 9606-3

Prodam

PREPROGO, perzijsko, 2.50 ×1.50 m, prodam. Bolgarska ul. 25. 9438-6

RADIOAPARAT, petcevni, tovarniško nov, ugodno prodam. Naslov v Jutru. 9252-6

PRIŽIDER elektro-automatski, za večje gospodinjstvo, prodam. Ponudbe Jutru pod »Najraje zamenjam«. 9573-6

HARMONIKE kromatične, krasne, »Hohner«, z 1 reg., 96 basov, nove »Scandali«, klavirske, z 4 reg. 80 basov, 2 Cariš z 1 reg. 80 basov, 1 »Setimosopran«, z 1 reg. 48 basi, 2 »Flajs-Honer« diatonične, s poltoni, preprogo, krasno, 2.30x1.67, prodam. Beljaška 34. 9587-6

ŠIV. STROJ dobro ohranjen, prodam. Naslov v Jutru. 9586-6

OBLEKO belo, obhajilno, za dečka od 12 do 14 let in modro krilo za deklico 15 do 16 let, prodam ali zamenjam. Naslov v Jutru. 9585-6

KOLESI dve, moški, zamenjam za tricikl ali prodam. Naslov v Jutru. 9581-6

ČEVLJE damske, temnomodre, odprte, št. 38 in visoke črne, št. 38, prodam. Naslov v Jutru. 9575-6

KOLESI dve, damsko in moško, prodam ali zamenjam za protivrednost. Jarška 33. 9599-6

ČEVLJE moške, **elegantne**, št. 41, skoraj nove, prodam. Zupančič, Reber 13. 9597-6

KOLO damsko, v zelo dobrem stanju, prodam. Zupančič, Reber 13. 9596-6

BLAGO za moško obleko, kompl. in podlogo, primerno tudi za damski plašč ali kostum, popolnoma novo damsko jakno, sivo, gramofon in mandolino, prodam. Kamniška 13. 9598-6

PISALNI STROJ, velik, pisarniški, »Ideal«, prodam. Naslov v Jutru. 9595-6

BANJO kopalno, prodam. Naslov v Jutru. 9601-6

VOZIČEK športni, dobro ohranjen, prodam. Naslov v Jutru. 9602-6

KOLESI damsko in moško, ugodno prodam. Šusteršič, Frankopanska št. 21. 9603-6

LIMONO v čaju in limonado dobro nadomešča limonin ekstrakt »Citrol«. — Stekleničko prinesite s seboj. Drogerija Anton Kanc, Židovska ulica 1. 9604-6

RADIOAPARAT 4-cevni in štivalni stroj »Singer«, prodam. Naslov v Jutru. 9605-6

POSTELJO kompletno, otroško, železno, prodam za 3300 lir. Ogled v trgovini »Ogled«, Mestni trg 3. 9608-6

KOTEL bakren, za štedilnik, z grelcem Wärmerohr, prodam. Naslov v Jutru. 9623-6

SVILO birmansko, belo in roza. Krasno roza pernato jopico (bolero), **za k birmanski obleki, novo, prodam ali zamenjam. Javornikova 3-III. desno.** 9610-6

KOLO novo, moško, zamenjam ali prodam. Šiška, Štefanova 37-I. 9629-6

PRAŠIČKI za rejo. Glavna kmetijska blagovna zadruga bo razdeljevala prašičke za rejo vsem naročnikom jutri, to je v soboto dne 28. apr. ob 3. uri pop. na dvorišču »Pri levu«. Gosposvetska cesta. Nova naročila sprejemamo le še najkasneje danes v petek do 6. ure pop. 9266-6

KOLO moško, odlično, z novimi kolesi in odličnimi gumami in nove gume, znamke Holandska, prodam. Poljanski nasip 56, levo. 9638-6

HARMONIKO popolnoma novo »Crucadeli«, z 1 reg. in 80 basi, prodam. Ogled Sv. Petra c. 76, brivnica Merlak. 9624-6

PIS. STROJ pisarniški, dobro ohranjen, zaradi odhoda, ugodno prodam. Naslov v Jutru. 9342-6

OBLEKO novo, svetlosivo, moško in predvojno blago za moško obleko, zamenjam ali prodam. Šiška, Štefanova 37-I. 9627-6

FOTOAPARAT na film, 6x4, optike 1:3.5, amerikanski, s samoprožilcem, prodam. Naslov v Jutru. 9609-6

PREKLE imamo spet na zalogi. Interesenti naj se zglasijo v skladišču Glavne kmetijske blagovne zadruge, Maistrova 10. 9265-6

PREPROGE, štiri, 2 argamana 2×1.5 in 2×3, 2 bosanski 2×1.5 in 2×3, prodam. Ogled: Trgovina z zelenjavo, Sv. Petra c. 7. 9378-6

Kupim

LJUBLJ. ZVON, tudi posamezne letnike in mesečnike, kupim. Ponudbe Jutru pod »Ljubljl Zvon«. 7217-7

POZOR! Kupujem in prodajam rabljene čevlje. Zamenjam večje in manjše številke. Klavžer, Vošnjakova ulica 4. 8418-7

ZNAMKE, kompl. zbirko ali posamezne partije, kupim. Ponudbe »Jutru« pod »Znamke«. 7218-7

SLOV. KNJIGE, dobre, kupim. Ponudbe Jutru pod »Bibliofil«. 7216-7

KOPALNICO kompletno, peč in banjo, novo ali malo rabljeno, kupim ali dam protivrednost. Ponudbe Jutru pod »Kopalnica«. 9042-7

STEKLENICE vseh vrst, pletenke, šiviljske odpadke, pločevinaste sode, vsakovrsten papir in tehnične predmete stalno kupuje ter plača najbolje Metalia, Gosposvetska 16, tel. 32-88 — nasproti Delavskega doma. 1-448-7

APARAT (Schlag - maschine) z motorjem za pripravljanje kreme, kupim. Ponudbe Jutru pod »Krema«. 9614-7

KNJIGE založbe Hram in Modre ptice, dobro ohranjene, kupim. Naslov pustiti v Jutru pod »Knjiga«. 9579-7

RADIOAPARAT 5 ali večcevni, znamke Telefunken, Orion, Philipps nov ali zelo dobro ohranjen, kupim takoj. Ponudbe Jutru pod »Dober radio«. 9580-7

SLIKE: Grohar, Kobilica i. dr. kupim. Ponudbe Jutru pod »Ažbe«. 9460-7

RADIO-ŽARNICO ALI ali AL4 in AZ1 kupim ali dam protivrednost. Naslov v Jutru. 9170-7

RADIO 4 ali 5-cevni, kupim. Naslov in opis z navedbo cene pustite v trgovini »Ogled«, Mestni trg 3. 9594-7

V KOMISIJSKO prodajo sprejema vsakovrstne boljše predmete Parfumerija »Venus«, palača Bate. 9590-7

PLAŠČ zimski, damski, kupim; delno plačam tudi s protivrednostjo. Naslov v Jutru. 9589-7

ČEVELJČKE št. 20, kupim. Naslov v Jutru. 9607-7

ČEVLJE otroške, visoke št. 23, kupim. Gosposvetska 95a-III